

ТОҚТАТЫП ҚОЮ РӘСІМДЕРІ

ЖАЛПЫ ТАЛАПТАР

Терроризмнің және терроризмді қаржыландырудың алдын алу мақсатында тоқтатып қою

ФАТФ-ның 6-ұсынымына¹ сәйкес елдер БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің терроризмнің және терроризмді қаржыландырудың алдын алуға қатысты қарарларын орындау үшін нысаналы қаржылық санкцияларды қолдану тетіктері құруы қажет.

БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің қарарлары елдерден ақшалай қаражатты немесе өзге активтерді кідіріссіз тоқтатып қоюды және ешқандай ақшалай қаражаттың немесе өзге активтердің:

- ✓ *БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесі тікелей немесе оған БҰҰ Жарғысының VII Тарауына, оның ішінде 1267 (1999) қарарға және оны дамыту үшін қабылданған қарарларға сәйкес берілген өкілеттіктер негізінде белгіленген; не*
- ✓ *осы ел 1373 (2001) қарарға сәйкес белгіленген жеке немесе заңды тұлғаға тікелей немесе жанама түрде берілмеуін қамтамасыз етуді талап етеді.*

Қаржы ұйымдары үшін тоқтатып қою белгіленген тұлғалардың иелігіндегі немесе бақылауындағы кез келген қаражатты немесе өзге мүлікті осындай тұлғалардың қаржы ресурстарына қолжетімділікті шектеу мақсатында аударуға, конверсиялауға, басқаруға немесе жылжытуға тыйым салуды білдіреді.

Қазақстан Республикасының заңнамасындағы тоқтатып қою жөніндегі талаптар

Қазақстан Республикасының қаржы ұйымдарының тоқтатып қою жөніндегі міндеттемелері КЖТҚҚ туралы заңда² көзделген және терроризмді қаржыландыруға байланысты тұлғалар мен ұйымдардың тізбесіне енгізілген тұлғалар мен ұйымдарға қатысты мынадай шараларды қабылдау қажеттілігінен тұрады:

- ✓ *осындай ұйымның немесе жеке тұлғаның банк шоттары бойынша, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесі осындай жеке тұлға болып табылатын клиенттің банк шоттары бойынша шығыс операцияларын тоқтата тұру;*
- ✓ *осындай жеке тұлғаның банк шотын пайдаланбай төлемдер немесе ақша аударымы бойынша нұсқауларды, сондай-ақ осындай жеке тұлға бенефициарлық меншік иесі болып табылатын клиенттің нұсқауларын тоқтата тұру;*
- ✓ *бағалы қағаздарды бағалы қағаздарды ұстаушылардың тізілімдері жүйесінде және номиналды ұстауды есепке алу жүйесінде осындай ұйымның немесе жеке тұлғаның жеке шоттарында, сондай-ақ осындай жеке тұлға бенефициарлық меншік иесі болып табылатын клиенттің жеке шоттарында оқшаулау;*
- ✓ *осындай ұйым немесе жеке тұлға, не олардың пайдасына, осыған теңдей осындай жеке тұлға бенефициарлық меншік иесі болып табылатын клиенттің, не оның пайдасына, осындай тұлғаға ақшаны банк шотына аударуды есептемегенде, ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен өзге операцияларды жүргізуден бас тарту.*

Тоқтатып қою жөніндегі шаралар Қазақстан Республикасының қаржы ұйымдары (банктер және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар, сақтандыру ұйымдары, бағалы қағаздар нарығына кәсіби қатысушылар) үшін қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мақсатында Ішкі бақылау қағидаларына қойылатын талаптарда нақтыланған³.

¹ ФАТФ Ұсынымдарының мәтінін <https://local.crrm.ru/rosfinfatf/rus/contents/recommendations/> мекенжайы бойынша алуға болады

² «Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 28 қыркүйектегі Заңы (<http://nationalbank.kz/?docid=1159&switch=russian>)

³ Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2014 жылғы 26 қарашадағы № 519, 521, 522, 523 және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің 2014 жылғы 24 желтоқсандағы № 235, 237, 238, 240 бірлескен бұйрықтарымен бекітілді (<http://nationalbank.kz/?docid=1159&switch=russian>)

БҰҰ ҚАУІПСІЗДІК КЕҢЕСІНІҢ САНКЦИЯЛЫҚ ТІЗБЕЛЕРІ БОЙЫНША ТОҚТАТЫП ҚОЮ

БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің санкциялық тізбелері

«Аль-Каида»⁴ ұйымы бойынша санкциялық тізбені БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің 1267 (1999) және 1989 (2011) қарарларына сәйкес құрылған Санкциялар жөніндегі комитет жүргізеді. «Аль-Каида» ұйымы бойынша санкциялық тізбеге, басқалармен қоса, Ирак және Леванта Ислам мемлекетімен (ИГИЛ/ДАИШ) және «Ан-Нусра» Фронтымен байланысты тұлғалар, топтар, кәсіпорындар мен ұйымдар кіреді⁵.

«Талибан»⁶ ұйымы бойынша санкциялық тізбені БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің 1988 (2011) қарарына сәйкес құрылған Санкциялар жөніндегі комитет жүргізеді.

Қазақстан Республикасының қаржы ұйымдары БҰҰ Жарғысының 25-бабы⁷ және КЖ/ТТҚ туралы Заңның 12-бабы 4-тармағының 7) тармақшасы негізінде «Аль-Каида» және «Талибан» ұйымдары бойынша санкциялық тізбеге енгізілген ұйымдар мен тұлғаларға қатысты тоқтатып қою жөнінде шаралар қабылдауға міндетті. «Аль-Каида» және «Талибан» ұйымдары бойынша санкциялық тізбелерге өзгерістер туралы ақпаратты Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қаржы мониторингі комитетіне (ҚМК) Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі⁸ ұсынады.

Тоқтатып қою мерзімдері

Қазақстан Республикасының қаржы ұйымдары ҚМК-нің ұйымды немесе жеке тұлғаны терроризмді және экстремизмді қаржыландыруға байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне қосқандығы туралы ақпарат⁹ алған күннен бастап бір жұмыс күнінен кешіктірмей тоқтатып қою бойынша шаралар қабылдауға міндетті.

«Аль-Каида» және «Талибан» ұйымдары бойынша санкциялық тізбеге енгізілген ұйымдар мен тұлғаларға қатысты тоқтатып қою жөнінде жедел шаралар қабылдау мақсатында Қазақстан Республикасының қаржы ұйымдарына БҰҰ ресми интернет-ресурсындағы осындай санкциялық тізбелерге енгізілетін өзгерістерді дербес қадағалау не көрсетілген санкциялық тізбелердің жүйелі түрде жаңартумен айналысатын тысқары ұйымдардың қызметін қолдану ұсынылады. Тоқтатып қою мерзімі ұйымды немесе тұлғаларды санкциялық тізбеден алып тастау сәтіне дейін *мерзімсіз* болып табылады.

Тоқтатып қойылған қаражатқа қолжетімділік

КЖ/ТТҚ туралы Заңға сәйкес «Аль-Каида» және «Талибан» ұйымдары бойынша санкциялық тізбеге енгізілген ұйымдар мен тұлғалардың тоқтатып қойылған қаражатымен операцияларды Қазақстан Республикасының қаржы ұйымдары соттың шешімдері, мемлекеттік кірістер органының инкассолық өкімдері, мемлекеттік кірістер органының шектелген иеліктегі мүлікті өндіріп алу туралы қаулылары негізінде ғана, сондай-ақ осындай ұйымдар мен тұлғаларды көрсетілген санкциялық тізбелерден алып тастағаннан кейін жүзеге асыра алады.

БҰҰ-ның Қауіпсіздік кеңесінің 1452 (2002) және 2160 (2014) қарарларына сәйкес «Аль-Каида» және «Талибан» ұйымдарына қатысты санкциялар жөніндегі комитеттер, қажет болған жағдайда, азық-түлік өнімдеріне ақы төлеуді, жалға алуды немесе ипотекалық кредитті, дәрі-дәрмектер мен медициналық қызмет көрсетуді, салықтарды, сақтандыру төлемдерін және коммуналдық қызметті қоса алғанда, негізгі шығыстарды өтеуге қажетті тоқтатып қойылған қаражатқа рұқсатты санкциялай алады.

Сонымен бірге, КЖТ/ҚҚ туралы заңда «АльКаида» және «Талибан» ұйымдары бойынша санкцияланған тізбеге енгізілген тұлғалар үшін тоқтатылып қойған қаражатқа қол жеткізу мүмкіндігі қарастырылмаған. Осыған байланысты, аталған санкцияланған тізбелерге енгізілген тұлғалардың тоқтатылып қойған қаражатқа қолжетімділікті алуы үшін бастамасы бойынша олар осы тізбеге енгізілген мемлекеттің уәкілетті органдарына және ұйымдарына жүгіну қажет.

⁴ См. https://www.un.org/sc/suborg/ru/sanctions/1267/qa_sanctions_list

⁵ См. БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің қарары 2170 (2014) [http://www.un.org/ru/documents/ods.asp?m=S/RES/2170\(2014\)](http://www.un.org/ru/documents/ods.asp?m=S/RES/2170(2014))

⁶ См. <https://www.un.org/sc/suborg/ru/sanctions/1988/materials>

⁷ <http://www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-v/index.html> қараңыз

⁸ КЖ/ТТҚ туралы заңның 12-бабы 4-тармағының 7) тармақшасы Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 2 тамыздағы № 343-V Заңына сәйкес 2016 жылғы 6 ақпаннан бастап қолданысқа енгізіледі.

⁹ 2016 жылғы 6 ақпаннан бастап қаржы ұйымдары ұйымды немесе тұлғаларды тиісті тізбеге қосу туралы ақпаратты ресми интернет-ресурсқа орналастырылған күннен бастап бір жұмыс күнінен кешіктірмей тоқтатып қою бойынша шаралар қабылдауға міндетті.

ҰЛТТЫҚ ТІЗБЕ БОЙЫНША ТОҚТАТЫП ҚОЮ

Ұлттық тізбе

БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің 1373 (2001) қарарына сәйкес елдер ұлттық немесе ұлттықтан жоғары деңгейде өзінің бастамасы бойынша не басқа елдің сұрауы бойынша белгіленген ұйымдар мен тұлғаларға (ұлттық тізбе) қатысты тоқтатып қою бойынша шаралар қабылдауға тиіс.

Қазақстан Республикасының қаржы ұйымдары КЖТ/ҚК туралы заңның 12-бабының 4-тармағына сәйкес мынадай негіздемелер бойынша ұлттық тізбеге енгізілген ұйымдар мен тұлғаларға қатысты тоқтатып қою бойынша шаралар қабылдауға міндетті:

- ✓ ұйымның террористік қызметті және (немесе) экстремизмді жүзеге асыруына байланысты оны тарату туралы Қазақстан Республикасы сотының заңды күшіне енген шешімі;
- ✓ Қазақстан Республикасының және (немесе) басқа мемлекеттің аумағында террористік қызметті және (немесе) экстремизмді жүзеге асыратын ұйымды террористік немесе экстремистік деп тану туралы, оның ішінде оның өз атауын өзгерткенін анықтау туралы Қазақстан Республикасы сотының заңды күшіне енген шешімі;
- ✓ жеке тұлғаны экстремистік және (немесе) террористік қылмыс жасауға кінәлі деп тану туралы Қазақстан Республикасы сотының күшіне енген үкімі;
- ✓ Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарына және Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес Қазақстан Республикасында танылатын террорлық қызметті жүзеге асыратын ұйымдар мен жеке тұлғаларға қатысты шет елдері соттарының үкімдері (шешімдері) және өзге де құзыретті органдардың шешімдері;
- ✓ ұйымның немесе жеке тұлғаның терроризмге қарсы күресті жүзеге асыратын халықаралық ұйымдар және Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарына сәйкес олар уәкілеттік берген органдар жасайтын террорлық ұйымдармен және террористермен байланысы бар ұйымдар мен адамдардың тізбесінде болуы;
- ✓ Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасы Қазақстан Республикасының құқық қорғау және арнайы мемлекеттік органдары деректерінің негізінде жасайтын террорлық және экстремистік қызметке қатысы бар ұйымдар мен жеке тұлғалардың тізімі.

Тоқтатып қою мерзімдері

Ұлттық тізбе бойынша тоқтатып қою мерзімдері мен кезендері «Аль-Каида» мен «Талибан» ұйымдары бойынша санкциялық тізбелер жөніндегі тоқтатып қою мерзімдері мен кезендеріне ұқсас.

Тоқтатылған активтерге қолжетімділік

Қазақстан Республикасының қаржы ұйымдары КЖ/ТҚК туралы заңға сәйкес ұлттық тізбеге енгізілген ұйымдар мен адамдардың тоқтатылған қаражатымен операцияларды соттың шешімі, мемлекеттік кіріс органдарының инкассольдық өкімдері, мемлекеттік кіріс органдарының иелігіндегі шектеулі мүлікті өндіріп алу туралы қаулыларының негізінде, сондай-ақ осындай ұйымдар мен адамдар көрсетілген санкциялық тізбеден алынғаннан кейін ғана жүзеге асыруы мүмкін.

БҰҰ Қауіпсіздік кеңесінің 1452 (2002) қарарына және ФАТФ 6 Ұсынымына сәйкес елдер ұлттық тізбеге енгізілген адамдарға тамақ өнімдеріне, жалға алуға немесе ипотекалық кредитке, дәрі-дәрмек пен медициналық қызмет көрсетулерге, салықтарға, сақтандыру төлемдері мен коммуналдық қызметтерге төлем жасауды қоса алғанда, негізгі шығыстарды жабуға қажетті тоқтатып қойылған қаражатты алуға рұқсат беруі тиіс.

Жоғарыда аталған ережелерді іске асыру үшін КЖ/ТҚК туралы заңның 12-бабы 4-тармағының 3), 4), 5) және б) тармақшаларында көзделген негіздемелер бойынша ұлттық тізбеге енгізілген жеке тұлға өзінің өмір сүруін, сондай-ақ онымен бірге тұратын, жеке басының кіріс көзі жоқ өзінің отбасы мүшелерінің өмір сүруін қамтамасыз ету мақсатында тоқтатып қойылған қаражатпен жасалатын төмендегі операцияларды жүзеге асыру үшін Қазақстан Республикасының қаржы ұйымына өтініш жасауға құқылы:

- ✓ Қазақстан Республикасының республикалық бюджет туралы заңында тиісті қаржы жылына белгіленген ең төменгі күнкөріс деңгейінен аспайтын мөлшердегі еңбекақыны отбасының әрбір мүшесіне есептей отырып күнтізбелік бір ай ішінде алу;
- ✓ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес зейнетақы, шәкіртақы, жәрдемақы, өзге де әлеуметтік төлемдерді алу, сондай-ақ салықтарды, бюджетке басқа міндетті төлемдерді, өсімпұлдар мен айыппұлдарды төлеу.

Терроризм мен экстремизмді қаржыландыруға байланысты ұйымдар мен адамдардың тізбесіне енгізілген жеке тұлғаның өмір сүруін қамтамасыз ету үшін оған қаражат төлеу тәртібін ҚМК¹⁰ белгілейді.

¹⁰ Тоқтатып қойылған қаражатты алуға рұқсат беруге қатысты ереже Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 2 тамыздағы № 343-V Заңына сәйкес 2016 жылғы 6 ақпаннан бастап қолданысқа енгізіледі.

БАСҚА ДА НЕГІЗДЕМЕЛЕР БОЙЫНША ТОҚТАТЫП ҚОЮ

Уақытша тоқтатып қою (банк шоттары бойынша шығыс операцияларын тоқтата тұру)

ҚЖ/ТҚҚ туралы заңның 13-бабының 5-1-тармағына сәйкес банктер және банк шоттарына ашуды және жүргізуді жүзеге асыратын ұйымдар ҚМК шешімінің негізінде терроризмді қаржыландыруға бағытталады деп жорамалдауға негіздер бар күдікті операцияның қатысушылары болып табылатын банк шоттары бойынша шығыс операцияларын тоқтата тұруға міндетті.

Банк шоттары бойынша шығыс операцияларын тоқтата тұру мерзімі ҚМК шешімі негізінде кемінде күнтізбелік он бес күн болады.

Шет мемлекеттер жасайтын тізбелер

Қазақстан Республикасының қаржы ұйымдарының дереу автоматты түрде тоқтатып қою жөніндегі міндеттері шет мемлекеттер, халықаралық ұйымдар жасайтын терроризмге байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне қолданылмайды.

Мұндай тізбелерді қызмет көрсетуде осындай клиенттердің болуын тексеру, қажет болған жағдайда олар туралы және олар жүргізетін операциялар туралы қосымша ақпарат алу, сондай-ақ күмәнді операциялар туралы хабарлар жіберу үшін негіз ретінде қарау қажет.

Жаппай жою қаруын таратудың алдын алу мақсатында тоқтатып қою

ФАТФ 7-ұсынымына сәйкес елдерге БҰҰ Қауіпсіздік кеңесінің қарарына сәйкес ескерту жасауға, жаппай жою қаруын таратуға және оны қаржыландыруға кедергі жасау және оны тоқтатуға жататын нысаналы қаржылық санкцияларды қолдану қажет. Бұл қарарлар елдерден БҰҰ Қауіпсіздік кеңесі тікелей немесе БҰҰ Жарғысының VII тарауына сәйкес оларға берілген өкілдіктердің негізінде белгілеген жеке немесе заңды тұлғалардың ақша қаражатын немесе басқа да активтерін кідіріссіз тоқтатып қоюды және оларға ешқандай ақша қаражаты және басқа да активтерді тікелей немесе біреу арқылы берілмеуін қамтамасыз етуді талап етеді.

Санкциялық тізбелерді 1718 (2006)¹¹ БҰҰ-ның Қауіпсіздік Кеңесінің Қарарына сәйкес ҚХДР бойынша Санкциялар жөніндегі комитет жүргізеді.

ҚХДР бойынша санкциялық тізбелерді тоқтатып қою «Аль-Каида» мен «Талибан» ұйымдары бойынша санкциялық тізбелері бойынша ұқсас тоқтатып қою жүзеге асырылады.

БҰҰ-ның Қауіпсіздік Кеңесінің жаппай қырып жою қару-жарағын таратпауға қатысты қарары бойынша қосымша ақпарат ретінде ФАТФ-тың «БҰҰ-ның Қауіпсіздік Кеңесінің жаппай қырып жою қару-жарағының таралуына қарсы іс-қимыл туралы қарарының қаржылық ережелерін іске асыру» құжатын қолдану ұсынылады¹².

¹¹ Қараңыз <https://www.un.org/sc/suborg/ru/sanctions/1718>

¹² Қараңыз http://www.eurasiangroup.org/files/FATF_docs/Guidance-UNSCRS-Prolif_final.pdf

ТОҚТАТЫП ҚОЮ ТУРАЛЫ АҚПАРАТТАНДЫРУ

Уәкілетті органды ақпараттандыру

КЖТҚҚ туралы Заңға сәйкес Қазақстан Республикасының қаржылық ұйымдары ҚМК-ға тиісті шешім қабылданған (іс-қимыл жасалған) күннен кейінгі жұмыс күнінен кешіктірмей тоқтатып қою бойынша шаралар туралы хабар ұсынуға міндетті.

Тізбелерге енгізілген адамдарды ақпараттандыру

КЖТҚҚ туралы Заң Қазақстан Республикасының қаржылық ұйымдарына ол жөнінде ҚМК-ға хабар жіберілгені туралы клиентті ақпараттандыруға тыйым салады, бірақ клиентті оның қаражатын тоқтатып қою себептері туралы ақпараттандыруға тыйым салмайды. Бұл, сонымен қатар тиісті адамға өзін мұндай тізімге енгізілгенін КЖТҚҚ туралы Заңның 12-бабының 7-тармағына сәйкес шағымдану мүмкіндігін ұсыну қажеттілігімен байланысты¹³.

---

¹³ КЖТҚҚ туралы Заңның 12-бабының 7-тармағы 2016 жылғы 6 ақпаннан бастап қолданысқа енгізіледі.